

RÍMSKOKATOLÍCKA CYRILOMETODSKÁ BOHOSLOVECKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

vás pozýva na
výročné vedecké kolokvium doktorandov našej fakulty

DOCTORANDORVM DIES 2023

ktoré sa uskutoční v budove RKCMBF UK
v Bratislave na Kapitulskej 26, miestnosť 201

v utorok 6. júna 2023 o 9.00

*Dobrý teológ nemá uzavreté, ale otvorené myslenie.
Je stále otvorený voči Božiemu maius a voči pravde, takže sa stále vyvíja.*

pápež František, Veritatis gaudium 3

DOCTORANDORVM DIES 2023

Program konferencie

9.00 Otvorenie konferencie: Doc. ThDr. Ing. Jozef Jančovič, PhD., dekan RKCMBF UK

1. sekcia: **Biblické vedy a exegéza**

Moderuje: Prof. ThDr. Pavol Farkaš, PhD.

9.15 – 9.30 Mgr. Filip Majdán: Funkcie obetnej a kultovej terminológie v autentických Pavlových listoch

9.30 – 9.45 ThLic. Miroslav Hostovecký: Podobenstvo o zlých vinohradníkoch ako ríh

9.45 – 10.00 Mgr. Peter Pajerský: Nielen dobré, ale aj krásne. Komplementárnosť muža a ženy v monogamnom manželstve v kontexte kníh Genezis a Rút

10.00 – 10.15 ThLic. Michal Mališ: Ježišove obrátenia v synoptických evanjeliách. Gramatické a kontextové zvláštnosti

10.15 – 10.30 Diskusia k príspevkom

2. sekcia: **Systematická teológia**

Moderuje: ThDr. Ing. Vladimír Thurzo, PhD.

10.30 – 10.45 Mgr. Miroslav Liška: Úmyselné ustanovenie Cirkvi Ježišom Kristom

10.45 – 11.00 ThLic. Ľubomír Švorca: Viera ako skúsenosť v období patristiky a scholastiky

11.00 – 11.15 LhLic. Ján Viglaš: Etický aspekt vakcinácie proti ochoreniu covid-19 v argumentácii odporcov očkovania

11.15 – 11.30 Diskusia k príspevkom

11.30 – 11.45 Coffee break

3. sekcia: **Praktická teológia**

Moderuje: doc. ThDr. Tibor Reimer, PhD.

11.45 – 12.00 Mgr. Miroslav Šidlo, MBA: Základné etické princípy podnikania vo svetle doktríny pápeža Františka

12.00 – 12.15 ThLic. Tomáš Pavlík: Starostlivosť o kňazov ako jedna z výziev Synody o synodalite na Slovensku

12.15 – 12.30 Mgr. Vladimír Kiš: Pohľad na ekleziálny rozmer pri vývoji foriem sviatosti zmierenia.

12.30 – 12.45 Mgr. Ján Hanečka: Gnozeologické limity *redukovaného človeka* v diele Pavla Straussa

12.45 – 13.00 Diskusia k príspevkom

13.00 Záver konferencie: Doc. Mgr. Róbert Horka, PhD.

Anotácie a abstrakty jednotlivých príspevkov

ThLic. Miroslav Hostovecký: Podobenstvo o zlých vinohradníkoch ako *ríť*
hostovecky3@uniba.sk

Podobenstvo o vinohradníkoch (*Mt 21,33-46; Mk 12,1-12; Lk 20,9-19*), ktorí preukázali násilie či zabili sluhov pána vinice a jeho syna, nemôže byť mylne interpretované ako odsúdenie celého Izraela za násilie voči Božím poslom či voči Božiemu Synovi. Vo všetkých troch verziách podobenstva u synoptikov sú práve vodcovia ľudu tí, ktorí pochopili, že Ježiš adresuje podobenstvo im. Ježiš pozná ich zámery zabiť ho, a preto im adresuje toto podobenstvo. Ježiš však nevykonáva *súd*, ani nehovorí o *pomste*, ale koná *ríť*. V protiklade k *súdu*, kde obvinenie zo zločinu prináša nevyhnutne trest zo strany sudcu, v *ríť* chce žalobca presvedčiť páchatela zla o jeho vine, aby si ju tento uvedomil a mohol byť ospravedlnený, a to bez zásahu tretej strany – sudcu. Podobenstvo o zlých vinohradníkoch má najmä v Matúšovom znení charakteristiky *ríť*, čo môžeme ilustrovať prirovnaním tohto podobenstva k typickému prípadu *ríť* v Starom zákone – podobenstvu o ovečke (2 *Sam 12,1-4*). Predstavitelia židovského národa boli v predchádzajúcom vzťahu s Bohom prostredníctvom zmluvy, avšak odmietali prorokov a napokon aj samého Božieho Syna. Ježiš, ako obeť ich zla a násilia, sa prostredníctvom *ríť* snaží o to, aby si toto zlo uvedomili, zanechali svoje zlé konanie a tak dospeli k zmiereniu. Predstavitelia Izraela však seba-odsudzujúcim výrokom a zotrúvaním vo svojom rozhodnutí zabiť Ježiša zmierenie prostredníctvom *ríť* neprijímajú.

Mgr. Ján Hanečka: Gnozeologické limity *redukovaného človeka* v diele Pavla Straussa
hanecka1@uniba.sk

Bohaté myšlienkové dielo Pavla Straussa, (1912 – 1944), chirurga, hudobníka, ale predovšetkým nášho vzácneho slovenského katolíckeho mysliteľa dvadsiateho storočia, sa vyznačuje pestrou paletou rôznorodých tém. Na základe jeho vlastnej osobnej konverzie sa však u neho vyvinul výrazný záujem o problematiku poznania človeka, jeho identity, poslania, určenia, ako aj vykúpenia a spásy. Je teda možné analyzovať jeho celoživotné dielo aj z čisto antropologického hľadiska. Rozhodli sme sa zamerať predovšetkým na postupné odhaľovanie a pomenovanie antropologických tém, ktoré u Straussa nachádzame. Touto cestou sa nám tak stále viac odkrýva v jeho myslení pohľad na človeka ako na tvora degradovaného, nachádzajúceho sa v existenciálnej kríze, avšak v konečnom dôsledku prahnúceho po Božej spásnej intervencii. Okrem tohto aspektu jednou z charakteristík vo svojom zmýšľaní takto redukovaného človeka, je jeho neadekvátny vzťah k pravde. Analyzujúc Straussovo dielo zisťujeme, že preferuje oslobodzujúcu a uzdravujúcu silu pravdy. Odmieta relatívnu pravdu, upozorňuje na jej nástrahy a na uzurpovanie si pravdy silou moci. Strauss tak zaujímavovo rieši predovšetkým antropologické témy s výrazným soteriologickým presahom.

Mgr. Vladimír Kiš: Pohľad na ekleziálny rozmer pri vývoji foriem sviatosti zmierenia.

kis11@uniba.sk

Už od apoštolských čias nachádzame snahu Cirkvi o zmierenie tých, čo upadli do hriechu po krste. Od konceptu prvotného znovuprijatia do komunity kresťanov po uzdravujúcom období odlúčenia (exkomunikácie) sa v dejinách posúvame ku kánonickému či verejnému pokániu, ktoré je zavŕšené liturgiou zmierenia. Liturgické zhromaždenie tu má podstatnú účasť vo všetkých momentoch – prijatia medzi kajúcnikov, ich následného pokánia a napokon aj zmierenia. To sa typicky koná pri rannom slávení vo štvrtok pred Veľkou nocou. Uskutočňuje ho biskup. Robí pri tom gesto vkladania rúk, ako epikletický znak vzývania Ducha Svätého a prednáša dlhú modlitbu. Dôsledkom uskutočneného zmierenia je účasť na Pánovom stole – Eucharistii. S rozvojom nových foriem zmierenia sa ekleziálny rozmer postupne redukuje na biskupa, neskôr kňaza, ktorý sa stáva prostredníkom medzi človekom a Bohom. Obrad sa takto stáva čoraz privátnejším. Angažovanie sa veriacich na modlitbe za kajúcnikov je postupne nahradené modlitbou kňaza, a zvlášť aj častým slúžením omší za kajúcnikov, ktorí si to môžu dovoliť. Súvisí to s rozvojom tzv. tarifovaného pokánia, ktoré pozná zámenu rôznych foriem zadostiučinenia. Privátna podoba obradu je podčiarknutá aj neskorším nariadením o vyhotovovaní spovedníc ako diskrétného miesta pre spoveď jednotlivcov. Liturgia po Druhom vatikánskom koncile prináša obnovenie ekleziálneho rozmeru sviatosti zmierenia, keď ponúka formy slávenia za účasti viacerých kajúcnikov, kajúce liturgie pre rôzne príležitosti, ale prináša aj významne obohatenú koncepciu sviatostnej formuly rozhrášenia.

Mgr. Miroslav Liška: Mal Ježiš Kristus úmysel ustanoviť Cirkev?

liska54@uniba.sk

Cirkev ako spoločenstvo veriacich v Krista sa učí chápať samu seba počas celej svojej existencie. Najviac to badať pri diele Druhého vatikánskeho koncilu, ktorý bol prvým koncilom zaoberajúcim sa otázkou seba porozumenia Cirkvi. Aj v ostatných rokoch možno vidieť nový spôsob vnímania veriacich v Cirkvi najmä pri synodálnom procese, ktorý stále prebieha. Napriek týmto rôznym bádaniam i vyjadreniam Magistéria stále zaznievajú pochybnosti o Cirkvi ako o Kristom chcenej inštitúcii. Cirkev sa stále častejšie chápe ako súčasť tretieho sektora alebo ako mimovládna organizácia, ktorá je užitočná v charitatívnej či vzdelávacej činnosti. Niektoré smery sa snažia presadzovať chápanie Cirkvi v čisto mystickom zmysle slova ako spôsob prebývania Boha vo svete. A keďže je Boh svätý a dokonalý, tak aj jeho Cirkev je taká. Protipólom zas vnímanie Cirkvi ako čisto ľudskej inštitúcie, ktorá má cieľ sama v sebe a v naplňaní duchovných potrieb svojich členov. V tomto príspevku sa pokúsime na základe Božieho slova i Tradície preskúmať otázku, či Ježiš Kristus chcel Cirkev tak ako ju poznáme, teda ako inštitúciu so svojou hierarchiou a poriadkom alebo ako duchovné spoločenstvo bez štruktúr.

Mgr. Filip Majdán: Funkcie obetnej a kultovej terminológie v autentických Pavlových listoch.

majdan4@uniba.sk

Cieľom príspevku analyticko-kompilačného charakteru je poskytnúť exegeticko-teologickú perspektívu na obetnú a kultovú tematiku 6 autentických Pavlových listov, ktorej bude predchádzať stručný teoretický exkurz do problematiky obetno-kultového myslenia apoštola Pavla.

ThLic. Michal Mališ: Ježišove obrátenia v synoptických evanjeliách. Pripomenutie niektorých gramatických a kontextových zvláštností.

malis2@uniba.sk

Anotácia: Predmetom príspevku budú Ježišove fyzické obrátenia vyjadrené gréckym termínom ἐπιστρέφω resp. στρέφω. Krátke uvedenie synoptických zmienok o týchto obráteniach. Poukázanie na gramatickú podobu vyjadrenia týchto obrátení u synoptikov a sledovanie kontextu jednotlivých zmienok. Nájdenie spoločných znakov jednotlivých zmienok a sledovanie medzitextových vzťahov v synoptickom diele.

Mgr. Peter Pajerský: Nielen dobré, ale aj krásne. Komplementárnosť muža a ženy v monogamnom manželstve v kontexte kníh Genesis a Rút

pajersky1@uniba.sk

Komplementárnosť muža a ženy sa opiera o štyri princípy: rovnaká dôstojnosť, signifikantná rozdielnosť, synergický vzťah a medzigeneračné plodenie (medzigeneračný úžitok). Tieto princípy majú oporu v textoch Knihy Genesis 1 – 5. V prvej časti príspevku chcem najprv predstaviť princípy komplementárnosti na pozadí vzťahu prvého manželského páru v kontexte Knihy Genesis. Krása ich rozdielnosti a vzájomného vzťahu je výsledkom stvorenia. V ďalšej časti analyzujem niektoré texty Knihy Rút, v ktorých nachádzam literárnu podporu pre aspekty komplementárnosti vzťahu manželov Bóza a Rút. Poukážem na zhodu a kontrasty aspekty a v krátkosti prezentujem dôvody týchto rozdielov.

ThLic. Tomáš Pavlík: Starostlivosť o kňazov ako jedna z výziev Synody o synodalite na Slovensku

pavlik32@uniba.sk

Zámerom príspevku je analýzou zverejnených syntéz diecéznych konzultácií synodálneho procesu, Záverečnej syntézy z konzultácií synodálneho procesu na Slovensku a kontinentálneho podkladu špecifikovať, s akými ťažkosťami sa potýkajú kňazi, aké má miesto starostlivosť o (diecéznych a rehoľných) kňazov v cirkevnom živote na Slovensku a ponúknuť možné praktické podnety pre starostlivosť o kňazov na Slovensku vo svetle teologicko-morálnych princípov synodality.

Mgr. Miroslav Šidlo, MBA: Základné etické princípy podnikania vo svetle doktríny pápeža Františka

miroslav.sidlo@uniba.sk

Predkladaný text sa zameriava na analýzu základných etických princíпов podnikania z perspektívy doktríny pápeža Františka. Príspevok diskutuje o tom, ako pápež František definuje etiku podnikania a aké hodnoty by mali byť pre podnikanie prioritné. Príspevok sa tiež zaoberá kritikou súčasného systému kapitalizmu a navrhuje alternatívne spôsoby podnikania založené na rešpektovaní etických princíпов. Záver kladie akcent na dôležitosť uplatňovania etických princíпов v podnikaní a navrhuje imperatív pre podnikateľov, aby svoje činy zameriavali na spoločenskú zodpovednosť a trvalo udržateľný rozvoj.

ThLic. Ľubomír Švorca: Viera ako skúsenosť v období patristiky a scholastiky

svorca1@uniba.sk

V kresťanských spoločnostiach prvého storočia bola viera, tak ako aj teológia, niečo, čo sa skôr žilo ako vedecky analyzovalo. Išlo o teológiu, ktorá ešte nebola vysvetlená, ale implicitne už bola prítomná v živej skúsenosti viery prvých veriacich. Tak mohli kresťanskí autori postupne premýšľať nad skúsenosťou viery, ktorú oni samotní prežívali a vnímali vo svojich spoločnostiach. Vypracovali teológiu, ktorá vychádzala z historických udalostí, a ktorá sa odohrávala vo vnútri historickej skúsenosti a nevedome alebo aj vedome rozvíjali teologickú metódu. Vývoj dogiem, tak ako aj teológie, sa teda odohráva v hlboko zážitkovom a pastoračnom horizonte. V patristickom období sa v skutočnosti zrodili dogmy alebo iná cirkevná náuka vždy v kontexte skúsenosti a spoločnosti alebo vo forme odpovede viery na otázky a problémy, ktoré sa vyskytli v konkrétnych okolnostiach života veriacich. V scholastickom období sa naopak tieto otázky netýkajú len viery, ale aj rozumu, a tak sa položia základy teológie ako racionálnej vedy o viere. Preto sa teologická metóda mení, keďže sa vyvíja aj spôsob chápania a vnímania skúsenosti viery. Príspevok má za cieľ pomenovať a analyzovať rôzne oblasti skúsenosti viery v dielach sv. Ireneja, sv. Augustína a sv. Tomáša Akvinského a identifikovať tak spoločnú niť vedúcu k typicky kresťanskej integrálnej skúsenosti.

ThLic. Ján Viglaš: Etický aspekt vakcinácie proti ochoreniu covid-19 v argumentácii odporcov očkovania a Magistéria Katolíckej cirkvi

viglas1@uniba.sk

Protipandemické opatrenia a očkovanie proti ochoreniu covid-19 výrazným spôsobom otvorili nielen odbornú, ale aj laickú verejnú diskusiu ohľadom primeranosti opatrení, ich legitimacy zo strany štátnej autority, etického rozmeru použitia morálne problematických bunkových línií pri vývoji, výrobe a testovaní nových vakcín, argumenty ohľadom oprávnenosti zásahu do osobných práv, osobitne náboženskej slobody. Vo verejnej diskusii zaznievali aj argumenty proti očkovaniu opierajúce sa o morálnu náuku Katolíckej cirkvi, najmä Magistérium pápežov Jána Pavla II. a Benedikta XVI., ktoré sa zamerali predovšetkým na morálne problematický biologický materiál, čím etický rozmer vakcinácie značne zredukovali. Etické otázky sú však oveľa početnejšie, a preto morálno-etický rozmer vakcinácie treba analyzovať komplexnejšie, najmä s ohľadom na spoločné dobro.